

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK), 2012 senesinde “idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla” görevlendirilerek kurulmuştur. Farklı alanlardan sorumlu kamu denetçilerinin yer aldığı organizasyonun başında Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç bulunmaktadır. Özellikle insan hakları, kadın hakları, sosyal hizmetler gibi alanlarda gösterdiği faaliyetlerden ötürü KDK, Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği'nin işbirliğini güçlendirmeyi hedeflediği kurumlardan biridir. Türkiye'de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi bağlamında KDK ile yakın ilişkiler kurularak ortak çalışma alanlarının temeli atılmıştır. 15 Ağustos 2017 tarihinde Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç ile insan haklarından sorumlu Kamu Denetçisi Celile Özlem Tunçak ziyaret edilerek CEİD'in üstlendiği faaliyetler hakkında bilgi verilmiştir. KDK yetkilileri, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi'nin eğitim faaliyetlerine, ortak anlayış ve deneyim paylaşımı toplantılarına katılarak hak temelli izleme ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanlarında, sivil toplum ve kamu kurumları arasındaki işbirliğinin artırılmasına katkı sağlamıştır.

Gazete CEİD'in bu sayısında Kamu Denetçisi Celile Özlem Tunçak'a, KDK'nın faaliyetlerinin genel çerçevesi ve hak temelli izleme yapan sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yürüttükleri çalışmalar hakkında sorular yönelttik.

- *Başvuruların değerlendirme süreci hakkında bilgi verebilir misiniz?*

İdarenin işlem, eylem, tutum ve davranışları sonucu, hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kurumu-muza başvuruda bulunabilmektedirler. Bu

çerçevede, bireylerin yanı sıra; şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar vb. tüzel kişiler başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütakabiliyet (karşılıklılık) şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini iletebilmektedirler.

Şikâyet başvurusunun insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde, doğrudan hak ve özgürlüğün veya menfaatin ihlal edilmesi şartı aranmaksızın tüm gerçek ve tüzel kişilerbaşvuruda bulunabilirler.

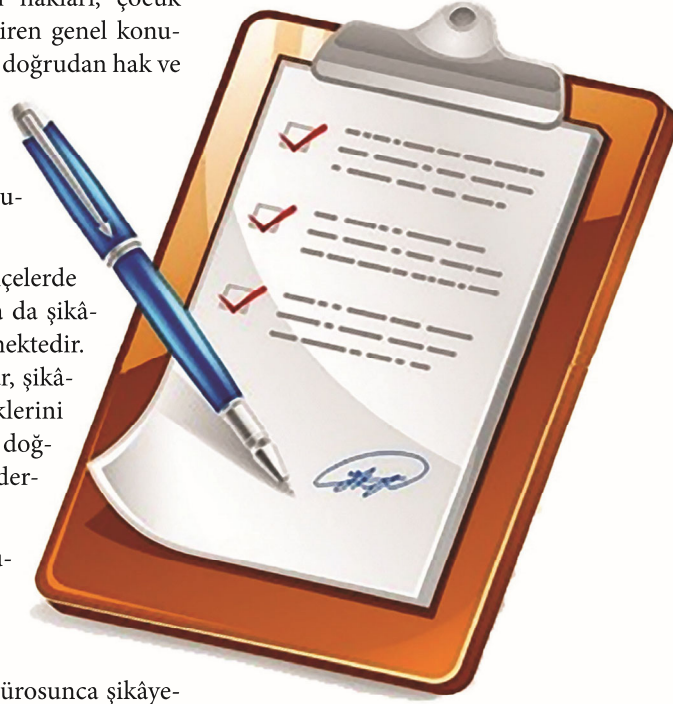
Ayrıca, illerde valilikler ve ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da şikâyet başvurusu yapılabilmektedir. Valilik veya kaymakamlıklar, şikâyet başvurusunu ve varsa eklerini en geç üç iş günü içerisinde doğrudan Kurumumuza göndermektedirler.

Şikâyet başvurusunun, Kurumumuz şikâyet bürosunca kayıt altına alınması sonrasında İlk İnceleme, Dağıtım ve Bilgilendirme bürosunca şikâyetin konusu ve alanı belirlenmekte ve başvuru ilgili Kamu Denetçisine havale edilmektedir. Kamu Denetçisi ise başvuruyu uzmana ileterek ön inceleme, inceleme ve araştırma sürecini başlatmaktadır.

Kurumumuza yapılan şikâyet başvurularının incelenmesi neticesinde Kurumumuzca aşağıda yer alan kararlar verilmektedir.

- Başvurunun Geçersiz Sayılması
- Birleştirme Kararı
- Gönderme Kararı
- İncelenemezlik Kararı
- Dostane Çözüm Kararı
- Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar
- Ret Kararı
- Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı
- Tavsiye Kararı

Kurumumuz, görev alanına girmeyen, şikâyet başvurusunda, bulunması gereken zorunlu hususları taşımayan, belli bir konuyu içermeyen, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan, sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan ya da daha önce sonuçlandırılan başvurular için “**incelenemezlik kararı**” verilmektedir.

İdari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular için “**gönderme kararı**” verilmekte ve söz konusu başvuru ilgili idareye gönderilmektedir.

Şikâyetçinin başvurusundan vazgeçmesi, şikâyetçinin ölümü veya tüzel kişiliğinin sona ermesi, inceleme ve araştırma devam ederken şikâyet konusu hakkında dava açılması durumlarında ise Kurumumuz tarafından “**karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar**” verilmektedir.

İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyet konusu iddianın yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde Kurumumuz tarafından “**tavsiye kararı**”, şikâyet konusu iddianın yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde “**ret kararı**”, şikâyet konusu iddiaların bir kısmının yerinde bulunduğu bir kısmının yerinde bulunmadığı kanaatine varılması halinde ise “**kısmi tavsiye kısmi ret kararı**” verilmektedir.

Kurumumuzun kuruluş amacı ve var olma sebebi dostane çözüm aramak ve bulmaktır. Bu doğrultuda yapılan katkı ve hizmetlerin düzgün ifade edilebilmesini teminen Resmi Gazetede yayımlanan değişiklik “**Dostane Çözüm Kararı**” eklenerek yürürlüğe girmiştir.

Kadın hakları:
Cinsiyet Ayrımcılığı
Kadın haklarına ilişkin diğer konular
Kadın ticaretinin önlenmesi
Kadına yönelik her türlü şiddet, töre ve namus cinayetleri, taciz ve istismar
Kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetleri
Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç kadınlar

- Yılda ortalama ne kadar başvuru oluyor? Başvurulara ve kararlara yönelik istatistiki bilgiler topluyor ve bunları raporluyor musunuz?

2013 yılından bugüne kadar toplam 41.982 başvuru yapılmıştır. Başvuru ve karar istatistikleri işlemlerinin etkin bir şekilde yapılması ve özellikle tavsiye kararlarının takibi-için 2017 yılı Mayıs ayında **Araştırma, Takip ve Değerlendirme Bürosu** oluşturulmuştur.

- Şikâyet başvurularının yüzde kaçını kadınlar tarafından yapılmış? Kadınların şikâyet başvurularında şiddet, eşitsizlik vb. konular var mı?

Şikâyet başvurularında cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır. Kadın hakları alanında yapılan başvurular aşağıda yer alan alt alan başlıklarına göre değerlendirilmektedir.

- Verilen tavsiye kararlarının idare tarafından uygulanıp uygulanmadığı tarafımızca izleniyor ve raporlanıyor mu?

Kurumumuzca verilen tavsiye kararlarının takibi Araştırma, Takip ve Değerlendirme Bürosunca yapılmaktadır. Buna ilişkin raporlandırmalar 6 aylık ve yıllık kurum raporlarında yer almakta ve kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Takip eden dönemde de TBMM'ye sunulan yıllık raporda sonuçlara yer verilmektedir.

- Hak temelli izleme yapan sivil toplum kuruluşları ile KDK'nin işbirliği ne şekilde ilerliyor?

Tablo - Yıllar İtibariyle Başvuru Sayıları

Yıl/Tarih	2013	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam Şikâyet Sayısı	7.638	5.639	6.055	5.519	17.131	41.982

ŞİKAYET İNCELEME ANA SÜRECİ

Kamu Denetçiliği Kurumu özellikle 2017 başından itibaren kendisini şikâyet hakkı bulunan herkese tanıtmak amacıyla yoğun bir çaba içerisine girdi. Bu tanıtım kampanyalarında en önemli hedef kitlesi ve paydaşı STK'lar oldu.

STK'lar Kamu Denetçiliği Kurumu'nun toplu başvuru alabildiği paydaşlarından ve bu başvurular sayesinde birçok kişiyi ilgilendiren çözümler üretebilmektedir. Bu nedenle yaptığımız her faaliyette, hazırladığımız her raporda, masaya yatırdığımız her sorunun çözüm arayışında konuyla ilgili STK'larla mutlaka yüz yüze görüşmekteyiz.

Kurumumuz tarafından çeşitli konularda çalıştaylar düzenlendi. Örneğin Kadın Hakları Çalıştayı, Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddet Çalıştayı, 28 Şubat Mağdurları Çalıştayı, Sporda Hak İhlalleri Çalıştayı gibi. Bu çalıştayların tümünde ilgili STK'larımızın temsilcileri en önemli katılımcılarımızdır.

Ayrıca illerimizde yaptığımız tanıtım toplantılarında, kadın, çocuk, genç ve engelli haklarıyla ilgili STK'larımız başta olmak üzere en önemli konuklarımız STK'lar olmuştur.

Kamu Denetçiliği Kurumu olarak her yıl, en az iki akademik dergi, üç ayda bir bülten ve

her çalıştay sonrasında çalıştay raporu yayınlarıyoruz. Tüm yayınlarımızda STK'larla birlikte gerçekleştirdiğimiz faaliyetler yer almaktadır.

Sonuç olarak Kamu Denetçiliği Kurumu hem tanıtım toplantılarında, hem çıkarılan yayınların dağıtımında, hem hazırlan raporların çalışmalarında hem de yapılan çalıştaylarda her zaman STK'larla ortak çalışılmaktadır. STK'lara kurumsal faaliyetlerimize katılmaları için çağrıda bulunduğumuz gibi, STK'ların davetlerine de katılım sağlamaya özen göstermekteyiz.

- *Kurumun tanıtımını ne tür bir yöntem ile yapıyorsunuz? Özellikle de dezavantajlı grupların ulaşmasını artırabilmek adına yaptığımız çalışmalar var mı?*

Tanıtım faaliyetlerimizi üç ana grupta toplayabiliriz:

Birincisi illere giderek o ilin tüm taraflarını bir araya getirip onlara Kurumumuzu anlattığımız toplantılar: Bu toplantılara ilin idarecileri, muhtarlar ve STK temsilcileri davet edilmektedir. Toplantıda özellikle muhtarlar ve STK temsilcilerine serbest kürsü imkanı verilmekte ve konuşmacılara sorunlarını ilin idarecilerine doğrudan iletme şansı tanınmaktadır. Toplantılarda işitme engelliler için işaret dili tercümanı bulundurmaktayız.

Fiziksel engelliler için toplantı salonunda ve kürsü alanında mekanın erişilebilirliğini sağlıyoruz. İşitme engellilerin KDK'ya erişimini kolaylaştırmak için gönüllü olan KDK personeline işaret dili eğitim programı düzenledik.

İkincisi hak ihlaline uğrayan hassas kesimlere yönelik çalıştaylar: Bu çalıştaylarda temel sorunları kamuoyunun ve idarenin dikkatine sunma imkanını sağlıyoruz. Çalıştaylarda yapılan çalışmaları rapor haline getirerek kitaplaştırdık. Ayrıca sistematik temel hak ihlallerini tespit ettiğimizde, bu konuyu inceleyip özel rapor hazırlıyor ve ilgili idarelere gerekli düzeltmeleri yapmak üzere gönderiyoruz.

Üçüncü olarak da gelen başvurular içerisinde toplumun geniş kesimlerini ilgilendiren konular olduğunda, bu konuyu çözüme kavuşturmak için çeşitli koordinasyon ve görüş alışverişi toplantıları yapıyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu, çözüm oluştururken veya ortaya bir çözüm modeli sunarken idarenin bilgisine ve savunmasına başvurmaktadır. KDK, idarenin görüşünü aldığı gibi STK'lardan da görüş ve öneri almaktadır. Bu çerçevede ulusal ve uluslararası mevzuatı da dikkate alarak çözüm önerileri oluşturmaya çalışmaktadır; çünkü çözümün vatandaşın lehine ve mağduriyeti giderici nitelikte olması temel ilkelerimizdir.